

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
С. ТОРАЙҒЫРОВ АТЫНДАҒЫ
ПАВЛОДАР МЕМЛЕКЕТТІК УНИВЕРСИТЕТІ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
ПАВЛОДАРСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ С. ТОРАЙҒЫРОВА**

**ЖАС ҒАЛЫМДАР, МАГИСТРАНТТАР,
СТУДЕНТТЕР МЕН МЕКТЕП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ
«XVIII СӘТБАЕВ ОҚУЛАРЫ» АТТЫ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ КОНФЕРЕНЦИЯСЫНЫҢ
МАТЕРИАЛДАРЫ**

**МАТЕРИАЛЫ
МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНОЙ КОНФЕРЕНЦИИ
МОЛОДЫХ УЧЕНЫХ, МАГИСТРАНТОВ,
СТУДЕНТОВ И ШКОЛЬНИКОВ
«XVIII САТПАЕВСКИЕ ЧТЕНИЯ»**

ТОМ 10

**ПАВЛОДАР
2018**

ӘОЖ 378 (063)
КБЖ 74.58
Ж 33

Редакция алқасының бас редакторы:

Ахметова Г.Г., филос.ғ.к., С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университетінің ректоры

Жауапты редактор:

Ержанов Н.Т., б.ғ.д., профессор, С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университетінің Ғылыми жұмыс және инновациялар жөніндегі проректоры

Редакция алқасының мүшелері:

Абишев К.К., Ахметов Қ.Қ., Бегімтаев Ә.И., Бексейітов Т.К., Испулов Н.А., Кислов А.П., Кудерин М.Қ., Эрнзаров Т.Я., Бергузинов А.К., Каюмова М.С., Кабиева А.А., Шаймерден А.Ә.

Жауапты хатшылар:

Азербайбаев А.Д., Айткалиева Г.С., Аманжолов С.К., Арынова Ш.Ж., Асаинова А.Ж., Аубакиров А.М., Ахметбекова А.М., Батталов К.К., Ельмуратов Г.Ж., Жанат М., Жумабаева Г.М., Жумадилов Д.С., Жумадилов Н.Ж., Жуманбаева Р.О., Зарипов Р.Ю., Калиева А.Б., Камкин В.А., Кентаев Ж.К., Кинжибекова А.К., Кривец О.А., Мусаханова С.Т., Нургалиева М.Е., Самсенова Г.С., Султанова Г.Ш., Темербаева М.В., Титков А.А., Ткачук А.А., Толужанова А.Т., Торайғыров Е.М., Юсупова А.О., Шарапатов Т.С., Шаһарман А.П.

Ж 33 «Жас ғалымдар, магистранттар, студенттер мен мектеп оқушыларының «XVIII Сәтбаев оқулары» атты Халықаралық ғылыми конференциясының материалдары – Павлодар : С. Торайғыров атындағы ПМУ, 2018. – 348 б.

ISBN 978-601-238-814-5
Т. 10 «Студенттер». – 2018. – 348 б.
ISBN 978-601-238-823-7

Жинақ көпшілік оқырманға арналады.
Мақала мазмұнына автор жауапты.

ӘОЖ 378 (063)
КБЖ 74.58

ISBN 978-601-238-823-7 (Т. 10)
ISBN 978-601-238-814-5 (жалпы) © С. Торайғыров атындағы ПМУ, 2018

**С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университетінің ректоры,
филос.ғ.к., Г. Ахметованың алғы сөзі**

Қымбатты қонақтар мен конференцияға қатысушылар!

Бүгін С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университетінде дәстүрге айналған жас ғалымдар, магистранттар, студенттер мен мектеп оқушыларына арналған «XVIII Сәтбаев оқулары» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясы өз жұмысын бастайды.

Біздің конференцияға таяу шетелдердің жоғары оқу орындарының өкілдері, сондай-ақ Қазақстанның түрлі аймақтарынан келген жас ғалымдар, студенттер, магистранттар мен оқушылар қатысуда. Соңғы жылдары «Сәтбаев оқулары» ашық, ғылыми коммуникациялық және үздік тәжірибемен алмасуда беделді ғылыми іздеу алаңы мәртебесіне ие болды.

Бүгін академик Қ. И. Сәтбаевтың есімі Қазақстанның мәдени мұрасының бір бөлігі болып табылады. Біздің еліміздің өнеркәсібі мен ғылымының қалыптасу тарихы оның есімімен тығыз байланысты

Қазақ халқынан шыққан алғашқы академик, ғылым академиясының бірінші президенті, ғылымның беделді ұйымдастырушысы, елімізде мыс пен марганецтің мол қорын тапқан Ш. Ш. Шөкин, А. Х. Марғұлан, У. А. Бөкетов және т.б. сияқты ғалымдардың қазақстандық ғылымда орын алуына үлесін қосты. Қ. И. Сәтбаевтың өмір жолы біз үшін батылдық, еңбекқорлық, өз халқына қызмет ету сияқты адамгершілік жетістіктердің үлгісі болып табылады. Жыл сайын конференция өткізу Қ. И. Сәтбаевтың еңбегі Қазақстанда бүгінгі күнге дейін өзекті екенін дәлелдейді.

Конференцияға қатысушылар үшін бұл күн ғылымдағы алғашқы қадам, қаламның алғашқы сынағы, өзінің шығармашылығы мен батылдығын сынау болып естерінде қалады. Айта кететін болсақ, сіздер қызықты баяндамалар, мультимедиялық презентациялар, дайындадыңыздар. Бүгін заманауи және өзекті мәселелер бойынша қызықты және өткір пікірталасқа ие боламыз деп үміттенемін. Сонымен қатар, мен сіздерге қол жеткізген жетістіктерге тоқталмау керек деп ескертемін, себебі ғылымда ақиқат тек қана алдына мақсат қойған және батыл қадам жасауға тырысқан адамдарға ғана ашылады.

Конференция жұмысының барысында әр қатысушы өз қажеттіліктеріне сәйкес келетін нәрсені табады және оның мүмкіндіктерін едәуір кеңейтетініне сенімдімін. Конференция аясында жинаған тәжірибенің сіздің ғылыми ізденістеріңіздің жаңа өсу қадамы болсын.

Конференцияның барлық қатысушылары мен қонақтарына шығармашылық табыстар, тартымды пікірталастар мен жаңа кездесулер, іскерлік байланыстар, жаңа жаңалықтар мен шабытттар тілеймін!

Уважаемые участники конференции!

Сегодня в Павлодарском государственном университете имени С. Торайгырова начинается своя работа, ставшая традиционной, международная научная конференция молодых ученых, магистрантов, студентов и школьников «XVIII Сатпаевские чтения».

Участниками нашей конференции являются представители высших учебных заведений ближнего зарубежья, а также молодые ученые, студенты, магистранты и школьники из различных областей Казахстана. За прошедшие годы «Сатпаевские чтения» укрепились в статусе авторитетной научной площадки поиска, открытий, научной коммуникации и обмена передовым опытом.

Сегодня дело и имя академика К. И. Сатпаева является частью культурного наследия Казахстана. История становления промышленности и науки нашей страны неразрывно связано с его именем. Первый академик из среды казахов, первый президент Академии наук, крупный организатор науки, человек содействовавший рождению в казахстанской науке таких имен как Ш. Ч. Чокин, А. Х. Маргулан, У. А. Букетов и др., человек, открывший огромные запасы меди и марганца в нашей стране. Человек, чей жизненный путь является для нас примером нравственного подвига, символа мужества, трудолюбия, служения своему народу. Ежегодное проведение данной конференции доказывает, что дело К. И. Сатпаева живет в Казахстане и сегодня.

Для многих участников конференции этот день запомнится как первый шаг в науке, первая проба пера, проверка себя на творчество и смелость. Примечательно, что вами подготовлены интересные выступления, доклады, мультимедийные презентации. Надеюсь, что сегодня состоится открытый и откровенный разговор по самым интересным и животрепещущим проблемам современности. Но в тоже время, хочется подчеркнуть, что нельзя останавливаться на достигнутом, потому что в науке, истина открывается только тем, кто, не жалея себя, целеустремленно и мужественно идет к ней.

Уверена, что в ходе работы конференции каждый участник найдёт то, что будет созвучно его потребностям и то, что значительно расширит его возможности. Пусть опыт, полученный в рамках конференции, станет новой точкой роста в ваших научных изысканиях.

Искренне желаю всем участникам и гостям конференции творческих успехов, захватывающих обсуждений и дебатов, новых встреч и деловых контактов, новых открытий и вдохновений!

**С. Торайгыров атындағы
ПМУ ректоры, филос.ғ.к.**



Г. Ахметова

**2 Секция. Қоғамның денсаулығы мен экологиялық
қауіпсіздік жағдайы**

**2 Секция. Состояние здоровья и экологической
безопасности общества**

**2.1 Экологияның, табиғи ресурстарды рационалды
қолданудың өзекті мәселелері және техногендік ластану
2.1 Актуальные проблемы экологии, использования
природных ресурсов и техногенное загрязнение**

**БАЯНАУЫЛ АУДАНЫНЫҢ КҮНДІЗГІ
ҚАБЫРШАҚ ҚАНАТТЫЛАР ТҮРЛЕРІНІҢ
ЭКОЛОГО-ФАУНАЛЫҚ ТАЛДАУЫ**

АБДУСАТ Е. Б.

студент, С. Торайгыров атындағы ПМУ, Павлодар қ.
АБЫЛХАСАНОВ Т. Ж.

аға оқытушы, С. Торайгыров атындағы ПМУ, Павлодар қ.

Биолог ғалымдар табиғаттың барлық тірі алуантүрлілігін әр түрлі топтар мен бірліктерге бөледі. Әр бір «жоғарғы» бірлік бірнеше «төмен» бірліктерден құралады: патшалық бірнеше түрлерден, ал түр бірнеше туысты класстарды, класстар туысты отрядтарды біріктіреді. Көбелектер бұл жануарлар патшалығының буынаяқты жәндіктер классының түрінің 34 отрядының бірі. Барлық буынаяқты жәндіктер сияқты, көбелектің денесі көптеген сегменттерге бөлінген және хитинді қаптамамен қапталған, ал аяқтары бөлек мүшелерден құралады. Осындай буын аяқтардың 3 жұбы әр бір көбелекте бар және басқа жәндіктерде де сияқты, мысалы, тұмсық, белгілер болуы мүмкін. Көбелектердің басқа жәндіктерден басты айырмашылығы – бұл оның қанаттарындағы қабыршақтары.

Қабыршаққанаттылар биоценоздардың ажыратылмайтын бөлігі болып табылады. Олардың іс-әрекеті өсімдіктерді тозаңдатуда, орман төсенішін және топырақтың қалыптасуында байқалынады. Қабыршаққанаттылар басқа жәндіктер сияқты қосмекенділер мен жорғалаушылардың, балықтардың, құстардың, сүтқоректілердің көптеген түрлер үшін қоректің негізін құрайды.

Қазақстанның көбелектер фаунасын зерттеу жұмыстары өз бастауын XVIII ғасырдың ортасынан алады. Академик П. С. Палластың (1768-1775) және Е. А. Эверсманның (1884) еңбектерінде Қазақстанның әр түрлі аймағын мекендейтін

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ТУРИСТІК БИЗНЕСТІҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ

АШИМОВА А. Ж., БОЖУКОВА А. Е
студенттер, С. Торайғыров атындағы ПМУ, Павлодар қ.

ЕСИМОВА Д. Д.

п.ғ.к., профессор, С. Торайғыров атындағы ПМУ, Павлодар қ.

НҰРҒАЛИЕВ Е. А.

мұғалім, дарынды балаларға арналған музыкалық
колледж – музыкалық мектеп- интернат ММ кешені

Қазақстан Республикасы әлемдегі елдердің ішінде аумағы бойынша тоғызыншы орында, қарлы мұздақтардан бастап құмды бархандар мен тау шыңдарына дейін барлығы бар. Қазақстанның жеке аймақтарында таңқалдыратын түрлі табиғи ландшафттар мен адам қолы тимеген жабайы табиғат, бай тарихи және мәдени мұрасы, белсенді демалудың таусылмайтын мүмкіндіктері бар. Осының бәрі Қазақстанда туристік бизнесті дамытудың және шетелдік туристерді қабылдаудың үлкен әлеуеті бар екендігін көрсетеді.

Республика нарықтық экономика жағдайында алға қарай даму үстінде, оны 2015–2016 ж. The Global Competitiveness Index қорытындысы бойынша 2015 жылы 42 орында болуын көрсетеді [1].

Алайда елдің туризм саласына келсек, ұзаққа созылған пайда болу кезеңінде деп айтуға болады, ел экономикасына туризм саласының ықпалы онша мардымды емес. Елдің ЖІӨ-гі үлесі шамамен 1,7 %, басқа елдердің көрсеткіштерімен салыстырғанда әлдеқайда төмен.

Туристік инфра құрылымның дамымауы, қызмет көрсету сервис сапасының төмендігі, Қазақстан туралы жоғары қауіпті ел деген мифтің тұрақты болып қалуы, азаматтардың материалдық мүмкіндіктерінің шектеулігі, мемлекет пен жеке сектор мүдделерінің келіспеушілігі туристік бизнестің дамуын тежейді, бұл елге әлемдік туристік ағынның 1 %-дан төмен болуының себебі болып табылады [2].

Осыған қарамастан шет елдерде Қазақстанды керемет туристік мүмкіндіктері бар ерекше тұрақты елдердің бірі ретінде қарастыра бастады. Бұдан басқа, сол шет елдік сарапшылардың пайымдауларына, әлемдік туристік нарықта бұған республиканың мынадай тиімді жақтары да ықпал ететін болады, олар: қазақ халқының қонақжайлылығы мен ақ ниеттілігі, ақкөңілдігі, елдің табиғи әсемдігі, көрнекті орындары, оның тарихы мен мәдени

және этникалық жағынан байлығы, сонымен қатар туристік инфрақұрылым.

Қазақстан Президенті туризмге экономиканың шикізаттық емес секторының дамуының маңызды кластерлерінің бірі деп анықтама берген болатын. Республика алдында өте жауапты міндет қойылған: жақын болашақта әлемнің 50 бәсекеге қабілетті айрықша елдерінің қатарына ену. Бүгінде мынаны түсіну маңызды – қазақстандық туристік кешен республиканың экономикасының өсуі мен модернизациясының қарқынын жалпы жылдамдатуын мықты тетігі, негізі бола алады.

Туристік саланы дамыту бойынша қабылданған шаралардың іске асуы осы саланың даму динамикасын жақсартуға мүмкіндік берді. Елдің экономикасына туризм саласының экономикалық ықпал, әсер етуі ақша ағындарының көрсеткіштері арқылы көрінеді, ол өз елімізден шығарылады, өз елімізге бағытталады және туристік экспортпен және импортпен түрленіп отырады. Туристік қызметті экспорттаудан түсетін кірістің үлкен бөлігі шет елдерден келуші туристерден түседі және сонымен қатар отандық көліктерге сатылатын билеттерден және олар мекен еткен жердегі басқа да көрсетілетін қызметтерден түседі. Елдің туристік импортын құрайтын ақша қаражаттары – шет елдерге бару кезіндегі оның азаматтарының жұмсаған қаражаты, олардың сол мекен етуші елдің көлік шығындары мен бақса да қызметтеріне төлейтін қаражаты, сонымен қатар туризм индустриясының шет елдік инвесторларына дивиденд төлеу. Елдегі туристік қызметтің экспортынан түсетін кіріс пен туристік қызметтің импортының құнының арасындағы айырмашылық туристік төлемдік балансты көрсетеді, ол теріс (дефицит) және оң бола алады.

2014-2016 жылдардағы туризмнің түріне байланысты қызмет етілген туристердің динамикасы 1-кестеде берілген.

Кесте 1 – 2014-2016 жылдардағы туризмнің түріне байланысты қызмет етілген туристердің динамикасы

Год	Ішкі туризм, адам	Шығу туризмі, адам	Кіру туризмі, адам
2014	157988	261709	39640
2015	189502	375923	36096
2016	186351	388108	30240

Кестенің мәліметтеріне сәйкес елге кірген шетел туристерінің саны 2016 жылы 2014 жылмен салыстырғанда 9400 адамға

қысқарған. 2016 жылы шығу туризмінің динамикасы біршама артқан. Бұл көрсеткішті 2014 жылмен салыстыратын болсақ 2016 жылы 126399 адамға артқан, пайыздық қаптынасын қарастыратын болсақ 33 % құраған. Ішкі туризмге талдау жасайтын болсақ 2016 жылы ішкі туристердің саны 28363 адамға артқан. Осы жағдайларға қарамастан туристік бизнес тұрақты даму қарқынында, оны 2-кестеде берілген мәліметтер негізінен көре аламыз. Кестеден туристік индустрияның көрсеткіштерінің өсу деңгейін байқаймыз.

Кесте 2 – 2014-2016 жылдар аралығындағы туристік индустрияның даму қарқыны

Көрсеткіштер	2014	2015	2016
Қоныстандыру объектілеріндегі қызмет көрсетілген келушілердің саны, адам	2548868	2845832	3026227
Туристік фирмалармен қызмет көрсетілгендер саны, алам	459337	601521	604699
Орындалған қызметтер мен жұмыстардың көлемі, млн тенге	934,8	1039,9	1128,0
Қоныстандыру нысандарының саны, бірлік	1526	1678	2056
Туристік фирмалар саны	1994	2189	1777

2-кестенің мәліметтеріне сәйкес, 2016 жылдың соңына қарай республикада 2056 қоныстандыру нысандары жұмыс істеген, 2015 жылы олардың саны 1678 бірлікті, 2014 жылы 1526 фирманы құрастырған. 2016 жыл отандық фирмалар 604699 адамға туристік қызмет көрсеткен. 2014 жылы бұл көрсеткіш бойынша қызмет көрсетілгендер саны 459337 адамды құраған. 2016 жылы жалпы көрсетілген қызметтердің көлемі 17674698 мың теңгені көрсеткен. Туристік фирмалар саны 2016 жылы 2014 жылмен салыстырғанда 217 фирмаға қысқарған, 2015 жылы фирмалар саны 2189 бірлікті құраған.

2-кестені талдай келе 2014-2016 жылдар аралығында Қазақстанның туристік саласында тұрақты өсім болғандығын байқаймыз, ол өз кезегінде туристік кәсіпорындардың жұмысына жағымды әсерін тигізіп, туристік бизнестің дамуына қолайды жағдайлар жасалуымен сипатталады.

Туризмнің Қазақстанда табысы бойынша үшінші индустриалдық сала болуға нақты мүмкіндіктері бар. Бүгінгі таңда туризм дамуына кедергі келтіретін негізгі факторлардың бірі – Қазақстанның

түрөнімін алдыға жылжыту бойынша, сондай-ақ елдің туристік имиджін көтеру бойынша жан-жақты ойластырылған маркетингтік стратегияның Қазақстанда жоқ болуы табылады. Орта есеппен әлемде сұралған респонденттердің 42 %-ы ғана Қазақстан имиджі туралы түсініктері бар. Қазақстанның Азиядағы танымалдығы бәрінен жоғары. Азиядағы алыс шетел – Жапонияда сұралғандардың 75 %-ы Қазақстанды біледі. Еуропада бұл көрсеткіш өте төмен, сұралғандардан ең жақсы нәтиже көрсеткендер ағылшындар – 41 % сұралғандар Қазақстаннан хабарлары бар.

Алайда, соңғы жылдары бұл бағытта көптеген шаралар жасалғанын мойындауымыз керек, бірақ туристік саланың дамуы қомақты инвестиция салумен тығыз байланысты. ДТҰ халықаралық сарапшыларының болжамы бойынша 2-3 жыл ішінде туризм қайтадан тұрақты өсім қарқынын алады. 2020 жылға дейінгі стратегиялық бағыттарды ойдағыдай жүзеге асыру үшін Туризм және спорт министрлігі заманауи туристік орталықтар құрылысына инвестициялар тарту бойынша жұмыс жүргізуде.

Салыстырмалы түрде, мысалы, Оңтүстік Кореяда өз уақытында 38 таушаңғы орталығы салынған, олардың құрылысын алдымен мемлекет қаржыландырып, содан кейін оны жекеменшікке сатты.

Осы жолмен екі мәселе шешілді: демалыс үшін жағдайлар жасалды және осы туристік нысандар пайдасы есебінен экономика көтерілді.

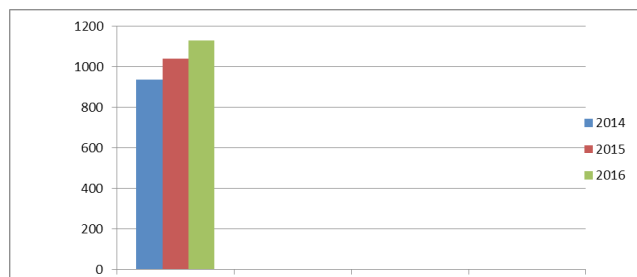
Аса көңіл аударуды қажет ететін мәселе – көптеген туристік агенттіктер көбінесе тек бір бағытты – шығу туризмін ғана дамытады. 600-ден аса туркомпаниялардың 14,5 % ғана келу туризмін ұйымдастыруымен айналысуы сөзсіз ел бюджетіне теріс әсер етеді. Тіпті сол сырттан келгендердің басым бөлігі – іссапармен келгендерге жатады.

Ішкі туризм, сарапшылардың мәлімдеуінше, барлық туризм кірісінің 3 %-ын құрайды.

Салыстыру үшін айтсақ, дамыған елдерде бұл 50 %-ға тең. Бұл мәселені шешу үшін Салық кодексіне шетелдік сапарларды ұйымдастыратын туроператорларға өз қызметтерінің кірісінен ҚҚС төлеу белгіленді, әйтпесе шығу туризмін ұйымдастырушылар әлдеқайда көп болуы мүмкін.

Шығу туризмнің басым дамуы себептен гөрі, нәтижеге жуық, өйткені туристік инфрақұрылымның жоқтығы турагенттіктерге елдің көрікті жерлері бойынша турлар ұйымдастыруға мүмкіндік бермейді.

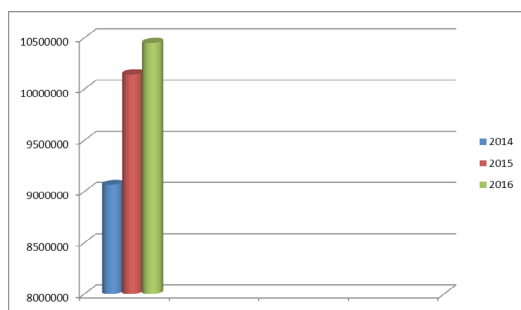
Туристiк бизнесте жалпы көрсетiлген қызметтер көлемi 2016жылы 2014 жылмен салыстырғанда 17,2 % артып, 14 млрд. теңгенi құраған. 1-суреттiң мәлiметтерiне қарап 2014-2016 жылдары туристiк бизнестiң қарқынды дамығандығын байқаймыз, Қазақстан Республикасында көрсетiлген қызметтер көлемi тұрақты өсiп, оң сальдолы болған.



Сурет 1 – Қазақстан Республикасының туристiк бизнесiндегi көрсетiлген қызметтер мен жұмыстардың көлемi, млн. теңге

1-суреттiң мәлiметтерi туристiк бизнестiң дамуындағы оң нәтижелiктi көрсеттi. 2014 жылы көрсетiлген қызметтер көлемi 934,8 млн. теңгенi көрсеттi, 2015 жылы шамалы өсiм байқалып-1039,9 млн. теңгенi құрады, ал 2016 жылы көрсетiлген қызметтер көлемi 1128,0 млн. теңге көлемiнде болды. Бұдан туристiк бизнестiң 2014-2016 жылдар аралығында жағымды динамикасын байқаймыз. Туристiк сала, сонымен қатар туристiк бизнес даму қарқынында, бұны берiлген цифралардан көрiп отырмыз.

Шетелге шыққан Қазақстан Республикасының резиденттерi 2-суретте көрсетiлген.



Сурет 2 – Шетелге шыққан Қазақстан Республикасының резиденттерiнiң саны

2014 жылы 9065579 адам шетелге шыққан болса, 2016 жылы бұл көрсеткiш 10449972 адамды құраған. Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлiгiнiң Статистика жөнiндегi комитет мәлiметтерiне сәйкес, 2016 жылы 2014 жылмен салыстырғанда шетелге шыққан туристер ағыны 15,3 %-ға өсiп, республика халқының 17,4 млн адам жалпы санында 10,4 млн адамнан асқан. Сонымен, Қазақстан халқының жартысынан астамы жыл iшiнде шетелге сапарға шыққан.

2016 ж. шетелге шыққан 10449972 қазақстандық туристердiң iшiнде көбiрек сұраныс болған:

Ресей – 4519534 адам, немесе 43,2 %;

Қырғызстан – 3557520 адам, немесе 34,0 %;

Өзбекстан – 1206772 адам, немесе 11,5 %.

Осы үш елге қазақстандық туристердiң 88,7 %-i барған.

Алыс шетел бойынша туристiк саяхат жасаған адамдар саны:

Түркия (351121 адам, немесе 3,4 %), Қытай (336736 адам, немесе 3,2 %), Бiрiккен Араб әмiрлiктерiне (112211 адам, немесе 1,1 %), Таиланд (52445 адам, немесе 0,5 %), Германия (48536 адам, немесе 0,5 %), Нидерланды (34754 адам, немесе 0,3 %), Ұлыбритания (21694 адам, немесе 0,2 %), Корея Республикасы (20715 адам, немесе 0,2 %), Грузия (18584 адам, немесе 0,2 %), Үндiстан (17055 адам, немесе 0,2 %), Малайзия (15275 адам, немесе 0,15 %).

Көрсетiлген бағыттар бойынша туристер ағынының өсуi байқалады. Бұл қолжетiмдi бағамен, қазақстандықтардың Еуразия елдерiне тұрақты қызығушылығымен түсiндiрiледi.

Қытай елiне туристiк ағынның өсуi, бiр жағынан, шоп-туризмнiң дамуымен түсiндiрiлсе, екiншi жағынан, қазақстандықтардың жалпы алғанда осы елге деген қызығушылығының өсуiмен де байланысты.

Республика азаматарының шетелден тауарлар сатып алу, оны кейiннен сату мақсатында баратын жол сапарлары бұрынғысынша бұқаралық сипат алып отыр, ал шоп-туризм Қазақстандағы туристiк қызмет көрсету нарығының жай-күйiн анық көрсетедi. Ол экономикалық дағдарыс кезеңiнде туристiк қызметке сұранысты жандандырып, көбiнесе туристiк фирмалардың тиiстi тәжiрибесiнiң және бiлiктi мамандарының жетiспеушiлiгiне байланысты туристер мен «чартер ұстаушылар» арасындағы делдалдық қызмет атқаруына елеулi көмек көрсеттi. Қазақстанның тұтыну нарығының төрттен бiрiн «қапшықтау» бизнесi тауарлармен толтырады және, тұтастай алғанда, бiр мезгiлде тауар өткiзу мен сату жүйесiндегi 150 мыңға жуық адамды жұмыспен қамтамасыз етедi. Қазақстанның iшкi сауда

айналымындағы жыл сайынғы «қапшықтау» саудасының көлемі шамамен 2 млрд АҚШ долл. құрайды.

Сонымен, бір мезгілде шоп-туризм, ең алдымен, еліміздің бюджетіне кері әсер етеді. Туристік бизнестің секторларының бірі ретінде шоп-туризмнің өсуі туристік қызмет көрсетудің деңгейін көтеруге елеулі әсер ете қойған жоқ.

Бүкіл өркениетті дүние негізгі туристер ағынын өздеріне тартуға ұмтылуда, себебі туризм мемлекет бюджетінің кіріс бөлігін толықтырудың маңызды көздерінің бірі болып табылады. Сондықтан Қазақстанға шетелдік туристер ағынын көбейту қажет. Осы мақсатта туристік ұйымдардың қызметін, мұның өзі бірінші кезекте, көлік құралдарының, орналастыру құралы, кадрлық қамтамасыз етудің жай-күйіне байланысты, келуші туризмді дамытуға қайта бағдарлау қажет.

Бүгінгі күні республика бойынша 494 демалыс орындары бар, соның ішінде: шипажайлар саны – 66, қонақтарға арналған арнайы үйлер саны – 71, демалыс аймақтары – 54, демалыс үйлері – 75, туристік базалар – 190, аңшылар үйлері – 11, кемпингтер (автотуристердің лагері) мен мейманханалардың саны – 27. Сонымен қатар республикамызда жыл сайын ішкі туризмді дамыту мақсатында туристік шаралар өткізіліп отырады, атап айтсақ, олар: «Саркылмас саяхат» атты Қазақстандық туристік жәрмеңке, «Ертіс меридианы» атты Қазақстан мен ТМД елдерінің туристерінің Республикалық достық слеты (Павлодар облысы), Іле-Балқаш регатасы (Алматы облысы), «Туризм нашақорлыққа қарсы» ұранымен өтетін республикалық туристік слеттер және т.б. іс-шаралар.

Осылайша, осы жоғарыда айтылғандардың барлығы дерлік Қазақстанның туризм мен әдемілік индустриясының бәсекеге қабілеттілігін туристік бағыт ретінде көтеруге ықпал етеді. Бұдан басқа, бұл саланың одан ары қарай да қарыштап дамуы туризм индустриясының бәсекеге қабілетті инфрақұрылымын құруға және жаңа ұлттық туристік өнімдерді жасауға, дамытуға, оларды халықаралық және ішкі нарыққа шығаруға бағытталатын болады.

ӘДЕБИЕТТЕР

1 Үстенова Ө.Ж. Халықаралық туризм: оқу құралы: оқулық/ - Алматы : Экономика, 2013. – 200 б.

2 Абенова Е.А. Инфраструктура туризма: : учебное пособие: учебная/ Е.А. Абенова. – Алматы : Экономика, 2013. – 180 с. – (Современные учебные издания КазЭУ им. Т. Рыскулова).

ПРИОРИТЕТЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА В КАЗАХСТАНЕ

ЕРЕМЕНКО Т. Ю.
студент, университет «Туран-Астана», г. Астана
ҚЫСТАУБАЕВА З. Т.
к.б.н., доцент, зав. кафедрой «Дизайн, сервиса и туризма», университет «Туран-Астана», г. Астана

Республика Казахстан имеет все условия для развития туризма: географическое положение (относительная близость к основным рынкам источников – Европа и Азия), большая территория и многообразие ландшафтов, богатое культурно-историческое наследие, традиции гостеприимства, отличная гастрономия и относительно низкая стоимость трудовых ресурсов и цен.

Туризм стал одним из основных экономических кластеров и был признан в списке семи приоритетных несырьевых секторов экономики Казахстана. Правительство Казахстана предприняло значительные шаги для развития туризма [1].

Чтобы развивать эту отрасль в марте 2018 года, туристический потенциал Казахстана был представлен в Берлине. В конференции, организованной нашим посольством в Германии, приняли участие представители казахстанского бизнеса, туроператоры и эксперты по туризму из обеих стран [2].

Казахстан является одним из стран-поставщиков туристов. В мировой практике это высокоразвитая страна с большим промышленным потенциалом и высоким качеством жизни туристов. Казахстан по многим экономическим параметрам отстает от этих стран и должен, напротив, попытаться привлечь туристов, приток капитала для обеспечения своей земли.

В Казахстане существуют значительные различия в развитии различных видов туризма. Он доминирует в развитии выездного туризма, что ведет к невидимому ввозу капитала. Для Казахстана важно развивать входящий и внутренний туризм: вход предлагает валютные поступления в экономику страны, внутреннее состояние позволяет населению восстановить свою силу, набрать доход от туризма для внутренних рекреационных объектов внутривенной инфраструктуры экономики для развития [3].

Сегодня Казахстан предоставляет практически все существующие виды туризма - познавательный, развлекательный,

стенки трубопровода и импульсом от трещины. Принцип действия представлен на рисунке 7.

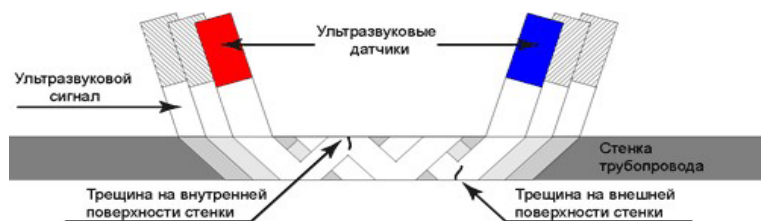


Рисунок 7 – Принцип действия

Излученная датчиком ультразвуковая волна входит в металл под углом 17° к перпендикуляру к поверхности и распространяется в металле под углом 45° , при этом обеспечивается наилучшее отражение сигнала от трещины. Отраженные сигналы от трещины принимаются этим же датчиком. Для повышения вероятности обнаружения дефектов, облучение производится с двух сторон, сигнал от дефекта может быть принят 2-мя или 3-мя датчиками с каждой стороны. В процессе интерпретации такие сигналы от разных датчиков совмещаются, а по характеристикам принятых сигналов, вырабатывается заключение о свойствах дефекта.

ЛИТЕРАТУРА

- 1 Богданов Е. А. Основы технической диагностики нефтегазового оборудования. – М.: Высшая школа, 2006.
- 2 Пилуй В. А. Ультразвуковой контроль объектов трубопроводного транспорта. – М.: Машиностроение, 2008. 361 с.
- 3 В.А. Троицкий, В.Ю. Попов. Ультразвуковой контроль сварных соединений – К.: Феникс, 2010. – 224 с.
- 4 Алешин Я.М. и др. Методы акустического контроля металлов. – М.: Машиностроение, 1989.
- 5 Клюев В. В. и др. Неразрушающий контроль и диагностика. Справочник / Под ред. В.В. Клюева. — М.: Машиностроение, 2003.

МАЗМҰНЫ

С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университетінің ректоры, филос.ф.к., Г. Ахметованың алғы сөзі3

2 Секция. Қоғамның денсаулығы мен экологиялық қауіпсіздік жағдайы 2 Секция. Состояние здоровья и экологической безопасности общества

2.1 Экологияның, табиғи ресурстарды рационалды қолданудың өзекті мәселелері және техногендік ластану 2.1 Актуальные проблемы экологии, использования природных ресурсов и техногенное загрязнение

- Абдусат Е. Б., Абылхасанов Т. Ж.**
Баянауыл ауданының күндізгі қабыршақ қанаттылар түрлерінің эколого-фауналық талдауы.....5
- Аубакирова Ж. Ж., Рябцева Д. Ю., Хамзина Ш. Ш.**
Исследование факторов техногенного загрязнения окружающей среды Павлодарской области.....10
- Бейсекеева А. К., Абдулина А. Т.**
Павлодар қаласының ауа бассейнінің өндіріс кәсіпорындары және автокөлікпен ластануы14
- Бершадская А. А., Каниболоцкая Ю. М., Листков В. Ю.**
К вопросу о состоянии атмосферного воздуха в Павлодарской области...20
- Бөртебай Б. Қ., Абиева Г. Б.**
Қарағанды облысы су ресурстарының қазіргі жағдайы.....26
- Жолдасова М. С., Толужанова А. Т.**
Проблемы практической деятельности недропользователей30
- Жүсіп А. Қ., Каниболоцкая Ю. М.**
О влиянии предприятий нефтехимического комплекса на состояние окружающей среды г. Павлодара38
- Каппасова М. К., Абылхасанов Т. Ж.**
Буынақтылар типінің морфологиялық ерекшеліктері тақырып мысалында орта мектепте биологияны үйрету әдістемесі45
- Кульмаганбетов С. М., Абылхасанов Т. Ж.**
Оценка методов утилизации и экологической безопасности животноводческих объектов на примере ТОО «Рубиком» Павлодарской области49
- Маргумар М. М., Жумадина Ш. М., Бгатова Н. П., Рахметова А. М., Бахбаева С. А.**
Қатты тұрмыстық қалдықтардың қоршаған ортаға тигізетін әсері53

Мейрамов Т. А., Толужанова А. Т. Экологические проблемы Аральского моря и пути их решения.....	58
Мухтар Р. Н., Бияш Н. Ж., Елекеев А. К., Дюсекенова У. С., Касанова А. Ж. Химический анализ снежного покрова как индикатора загрязнения атмосферного воздуха на примере г. Павлодар.....	62
Равинский В. Н., Каниболоцкая Ю. М. К вопросу о состоянии окружающей среды Павлодарской области.....	66
Ручкина А. В., Кадырова М. С. Охрана окружающей среды при проектировании асфальтобетонного завода.....	71
Секен Е. Е., Кадырова М. С. Павлодар қаласы аумағының эколого-геохимиялық анықтауы.....	75
Сулейменов О. А., Кирьянова И. А., Хамзина Ш. Ш. Организация мероприятий по предупреждению и ликвидации подтопления территорий сельских населенных пунктов.....	79
Шухабаева Л. О., Оралова А. Б. Факторы, ведущие к выбрасыванию кашалотов на берегах Северного моря.....	86

2.2 Географиялық зерттеулердің қазіргі көрінісі.

Қазақстандағы туризм

2.2 Современные аспекты географических исследований. Туризм в Казахстане

Ашимова А. Ж., Нұрғалиев Е. А. Қазақстан Республикасында туристік бизнестің дамуына кері әсерін тигізуші мәселелерді талдау.....	92
Ашимова А. Ж., Божукова А. Е., Есимова Д. Д., Нұрғалиев Е. А. Қазақстан Республикасындағы туристік бизнестің қазіргі жағдайы.....	98
Ерменко Т. Ю., Кыстаубаева З. Т. Приоритеты и перспективы развития туризма в Казахстане.....	105
Еркинбекова К. Е., Жагловская А. А. Роль интернет-ресурсов в развитии экологического туризма на ООПТ (на примере Северного Казахстана).....	108
Жакипбеков Е. О., Ажаев Г. С. Проблемы использования трансграничных рек между Казахстаном и Китаем.....	115
Кожаметов Т. А., Какежанова Ш. К. Расширение научно-образовательного обмена между Казахстаном и Южной Кореей по программе КОИСА.....	121
Ксембай Б. М., Жагловская А. А. Роль индустрии туризма в развитии экономики.....	124

Malikova F. M., Kairova Sh. G. Problems of sustainable eco-tourism in Kazakhstan.....	129
Табылды Ә. А., Чашина Б. А. Павлодар облысында тұзды көлдердің таралу ерекшеліктері.....	133
Шайпранова Д. Е., Какежанова Ш. К. Павлодар қаласының аумақтық дамуындағы әлеуметтік-экономикалық факторларға баға беру.....	138
Шектыбаева Ж. К., Какежанова Ш. К. Гастрономический туризм в Казахстане.....	144

2.3. Тұрғындардың денсаулық жайының өзекті мәселелері 2.3 Актуальные проблемы состояния здоровья населения

Амангельдинова А., Шетлих А. Э., Алимуханова Б. Н. Микробное обсеменение сотовых телефонов, денежных средств у различных возрастных категорий населения.....	149
Андреев К. А., Дмитриева Е. К., Плиндер М. И., Сидоров Г. Г. Фундаментальные свойства приверженности.....	153
Аубакирова М. Н., Абылхасанов Т. Ж. Антропогендік факторлардың әсерінен Павлодар қаласы тұрғындарының тыныс жолдары аурулардың пайда болу себептері.....	160
Аширбекова А. А., Абылхасанов Т. Ж. Павлодар қаласы құстарының синантропты түрлерінің паразитоздары.....	166
Байгабылова Ә. Е. Иммундық мәртебені бағалау әдістері.....	170
Дремова Н. О., Калиева А. Б. Изучение типов обучаемости и методов преподавания биологии согласно аспектам личностно-ориентированного обучения.....	174
Ерболатқызы А., Исатай, А., Алмабекова А. А. Дәрілік заттар ретінде пайдаланылатын комплексті қосылыстар.....	179
Жакина К. Н., Калиева А. Б. Особенности развития эмоционально-волевой сферы подростка.....	184
Жанабилова А. Д. Павлодар қаласының № 35 ЖОББМ мектепке дейінгі және кіші мектеп жасындағы балалардың даму ерекшеліктері.....	191
Жуманазарова А. Б., Биткеева А. А., Калиева А. Б. Влияние интенсивности учебной нагрузки в условиях обновленной программы на умственную работоспособность и психоэмоциональное состояние учащихся первых классов.....	196
Забиева М. Б., Калиева А. Б. Здоровье подростков и здоровьесберегающие технологии в школе.....	202

Копжасарова А., Жалмагамбетова Б. Ч., Жалмагамбетова А. М. Деонтологическая готовность учителя к работе по сохранению, укреплению и развитию здоровья учащихся общеобразовательных школ.....	208
Кравчук П. А., Нурмагамбетова Г. Р. Заболееваемость описторхозом населения Павлодарской области.....	214
Лысенко В., Бенке О. А., Нурумбетов Т. Ш. Здоровые зубы – здоровые дети – здоровая семья	219
Марковская В. В., Дергунов Д. В., Цеймах Е. А. Клиническое течение и тактика лечения торакоабдоминальных ранений.....	223
Матайбаева Б. Д., Калиева А. Б., Биткеева А. А. Техногенная измененная воздушная среда городов – этиологический фактор развития заболеваний.....	225
Мецкер З. Н., Биткеева А. А., Калиева А. Б. Биологический возраст как интегральный показатель влияния условий труда на организм	234
Мусина М. Ф., Пфенинг Г. Д., Маковска И. А. Фармацевтическая опека-влияние на использование лекарственных средств.....	240
Нурумов Ш. Р., Бенке О. А., Нурумбетов Т. Ш. Что делать чтобы не было кариеса?	244
Сағындықова Қ. А., Тойкин С. Х. Қазақстандағы денсаулық сақтау жүйесінің қаржыландырылуы мен экономикасы.....	247
Сартай Б. Қ., Толужанова А. Т. Жүрек-қан тамыр жүйесі ауруларына әлеуметтік-экологиялық факторлардың әсері	251
Секебаева К. О., Сейсембекова М. Е. «Защити себя от туберкулеза»	256
Слаибек А. А. Павлодар қаласының № 19 ЖОББМ жасөспірімдерінің психика және мінез-құлық ерекшеліктері.....	262
Чайзабекова М. А., Жумабекова Д. К. Посмертне донорство органов в Казахстане	266
Чернова С. А., Туркбенова К. С., Ахитова Б. М. Мониторинг безопасности пищевой продукции в соответствии требований технических регламентов Таможенного союза	270
Шуакбаева Д. С., Жумабекова Д. К. Павлодар облысы Павлодар ауданы жылқыларының қарын бөгелектерімен (Gastrophilidae) инвазиялау дәрежесі.....	275

2.4 Мұнай және газ, мұнай-химия және химиялық өнеркәсіптің дамуы

2.4 Развитие нефтегазовой, нефтехимической и химической промышленности

Апушев С. Д., Тәжибай И. С. Циклді ацетиленді спирттердің дизельді жанармайдың цетан санына әсерін зерттеу	280
Джансаринова А. Б., Мусалимова А. Ж., Тугамбаева Т. Б., Оралтаева А. С. Жербалшық өндірісінде түзілетін алюминатты ерітінділер және оларды кремнийсіздендіру	288
Исанова А. А., Әбдіссаламова Ә. Ә., Кожухмет К. А. Стратиграфия триасовых отложений западной части северного устья	294
Капанова Б. К., Мұсаева Ж. О., Амриев Р. А. Образование и реакции замещенных карбенов в некоторых реакциях радикального присоединения.....	300
Копжасар А. Т., Мухамеджанова А. К., Касанова А. Ж. Синтез арендиазоний трифтометансульфонатов через диазотирование ароматических аминов в присутствии трифтометансульфокислоты	305
Құсман Ұ., Сапарәлі А. Д., Тугамбаева Т. Б. Күкірт қышқылын күкіртсутек газынан өндірудің заманауи әдісі	310
Мұсаева Ж. О., Капанова Б. К., Амриев Р. А. Алкандарды алкендермен алкилдеу	313
Нұрмәди Б. Н. Перспективные направления в развитии процесса каталитического крекинга.....	317
Солтанбай С. С. Способы получения металлического алюминия.....	324
Умурзакова С. Б., Қабылқайыр Д. Н. Ингибирующие добавки для повышения защитных свойств цементного камня	328
Умурзакова С. Б., Қабылқайыр Д. Н. Ультразвуковые внутритрубные дефектоскопы	335

**ЖАС ҒАЛЫМДАР, МАГИСТРАНТТАР,
СТУДЕНТТЕР МЕН МЕКТЕП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ
«XVIII СӘТБАЕВ ОҚУЛАРЫ» АТТЫ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ КОНФЕРЕНЦИЯСЫНЫҢ
МАТЕРИАЛДАРЫ**

ТОМ 10

Техникалық редактор З. Ж. Шокубаева

Корректорлар: А. Р. Омарова

Компьютерде беттеген: М. А. Шрейдер

Басуға 26.03.2018 ж.

Әріп түрі Times.

Пішім $29,7 \times 42 \frac{1}{4}$. Оффсеттік қағаз.

Шартты баспа табағы 20,03. Таралымы 500 дана.

Тапсырыс № 3202

«КЕРЕКУ» баспасы

С. Торайғыров атындағы

Павлодар мемлекеттік университеті

140008, Павлодар қ., Ломов к., 64.